

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A bpesti egyetem*

Forrás: *Világ*

Ber

(Hely)

1919 1 23

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

378.5

Hely

Idő

"1919"

Személy

Helyezés

A budapesti egyetem

A budapesti egyetemnek remélhetőleg maradt annyi okossága, hogy az új közoktatásügyi miniszter legutóbbi kinevezéseit egyszerűen tudomásul veszi és nem jut eszébe az egyetem autonómiájának a jogcímén hódni tiltakozó akcióba belefogni. Mert akkor nemcsak az derülne ki, hogy az egyetem autonómiája eddig pusztán fikció volt, amelyet minden kultuszminiszter nyugodtan tolt félre, ha szükségét érezte, hanem akkor foglalkozni kellene a budapesti tudományegyetem elmúlt évtizedeivel is, az egész urambátyám- és kedves öcsém-gazdálkodással, amely rokonok és barátok ellátó intézetévé tette az egyetemet és amely korrumpálja az egész magyar tudományos életet. Hagyjuk ezt a mulat, Kunfi miniszter, mielőtt hozzálatna, hogy igazi autonómiát adjon a budapesti egyetemnek, előbb egy gyökeres operációval legalább a jog- és államtudományi kar állapotain javított. Ha ugyanezt megcselekszi a filozófiai fakultással is — ahol legalább ilyen gyökeres operációra van szükség —, akkor nagymértékben hozzájárul a beteg magyar tudományos élet meggyógyításához és őszinte, nagy hála kötelezi le a magyar kultúrát. A mostani kinevezéseket remélhetőleg hamarosan követi Babits Mihálynak és még néhány arra méltó embernek a filozófiai fakultásra való kinevezése. Ha igen: akkor az októberi forradalom új korszakot jelent a magyar kultúrában is és a magyarságnak legalább a tudományos fegyverzete meglesz ahhoz, hogy, bármilyen nehéz idők jöjjenek rá, a népek versenyében megállia a helyét.

Az új emberek az egyetemre új levegőt fognak hozni. Ha tudományos állapotaink egészségesek lettek volna, akkor kétségtelemül mindnyájuknak régen katedrájuk volna az egyetemen. A helyzet voltaképpen az, hogy az új embereket nem a politika viszi be az egyetemre; a politika zárta ki őket eddig onnan. A budapesti egyetem — utolsóként Európa egyetemei között — egyenesen bojkottált minden olyan tudományos működést, amely nem állott annak a politikának a szolgálatában, amelyet az egyetem urai egyedül üdvözítőnek tartottak. Ha az új tanárok egy része ellen most az a kifogás, hogy nem voltak magántanárok, erre a kifogásra nem lehet egyebet felelni, mint hogy: annál rosszabb a budapesti egyetemre nézve. Ha a budapesti egyetem a magántanári habilitácókat nem kezelte volna azon a méltatlan és tudománytalan módon, ahogyan kezelte, akkor az új tanárok bizonyára régen habilitált magántanári lettek volna az egyetemnek. Így egyikük talán kolozsvári magántanár, a másikuk nagyváradi jogakadémiai tanár, a harmadik minden tudományos cím és rang nélkül való ember: az igazi tudomány számára azonban egyformán nyereség a kinevezetésük. Akármelyik egyeteme a világnak büszke lehetne rá, ha tanári kara ilyen emberekkel gyarapodnék.

Ágoston Péter eddig a nagyváradi jogakadémia tanára volt; egyebek között a magánjognak az osztályharccal való összefüggéséről végzett értékes tudományos kutatásokat; tudományos meggyőződésének függetlensége és intranzigenciája külön megemlést és megbecsülést érdemel. — Farkas Geyza egyéni-

leg is a legérdekesebb emberek egyike; nagybirtokos, aki a legradikálisabb agrárpolitika szószólója volt; a magyar falu életének egyik legalaposabb ismerője és kutatója; agrárpolitikai tanulmányai amilyen értékesek, olyan bátrak a felfelé és lefelé való elfogulatlan igazmondásban. — Jászi Oszkárt, a tudóst a nagyközönség kevésbé ismeri, mint Jászi

Oszkárt, a politikust. Évekkel ezelőtt a kolozsvári egyetem tisztelte meg magát azzal, hogy őt magántanárrá habilitálta. A szociológia, amelynek a tanára lesz most a budapesti egyetemen, ennek az egyetemnek az urai előtt éppen olyan gyűlöletes volt, mint a szocializmus. A külföld azonban régóta hozzászólt, hogy a magyar társadalomtudomány komoly eredményeit abban a Huszadik Században keresse, amelyet Jászi Oszkár évtizedek óta szerkeszt és amelynek a köréhez (a Társadalomtudományi Társaság és a Szabad Iskola köréhez) az új tanárok egyébként mind tartoznak. A Jászi Oszkár tudományos munkássága rendkívül széles területre terjed ki; külön ki kell emelni azokat a műveit, amelyek a nemzetiségi kérdést és a pacifizmust az elfogulatlan tudomány fényében vizsgálják meg. — Kovács Gábor a kolozsvári egyetemnek volt a tanára. A társadalmi gazdaságról szóló művei igen értékesek; a szocializmus történetéről olyan időben irt elfogulatlan és értékes tanulmányt, amikor egy igazi tudós függetlensége és bátorsága kellett hozzá. — Rónai Zoltán mélyen szántó szociálpolitikai és politikai tanulmányai által szerezte meg minden tudományos kritika őszinte elismerését. Páratlan tudás, rendkívüli éleslátás, hatalmas szintetikus erő jellemzik a munkásságát. — Vámbéry Rusz-

tem Európaszerte ismert és megbecsült, kiváló büntetőjogász. Eddig a budapesti egyetem rendkívüli tanára volt; de semmi sem jellemzi jobban a budapesti egyetemet, mint, hogy egy forradalomnak kellett jönnie, hogy azt a Vámbéryt, akitől a rendkívüli tanárságot ők se tagadhatták meg és akinek a legnagyobb auditoriuma van a budapesti egyetemen, végre rendes tanár legyen. — Varga Jenő középiskolai tanár volt; közgazdasági és pénzügyi tanulmányokat írt, rendkívül nagy tudással, új szempontokkal. Rónai Zoltánnal és Ágoston Péterrel együtt ő a tudományos szociáldemokráciát fogja képviselni az egyetemen. Varga Jenő a magyarországi szociáldemokratapárt nagyrabecsült pénzügyi teoretikusa volt.

Ezek az új emberek. Új levegőt, új szellemet hoznak az egyetemre. Ha a sors lehetővé tenné, hogy az októberi nagy változás mindenütt ilyen komoly és szép eredményekkel járjon, akkor nyugodtan nézhetnénk a jövőbe. Addig is elégedjünk meg azzal, hogy a budapesti egyetem felfrissül és megújul. Új élet és valóban tudományos élet támad az elszáradó és annyira kompromittált budapesti alma materben. Az új közoktatásügyi miniszter jól kezdi a dolgát; a jövő minden elismeréséről és hálajáról bizonyos lehet, ha így folytatja.